

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P. W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.

2. Czas powstania

Pol. XIV w., XV w.,
ok. 1585 r., 1818 -19

3. Miejscowość

KOSTOMŁOTY

4. Adres

Pl. Jana Pawła II
55 - 311 Kostomłoty
nr działki **521, KW**

5. Przynależność administracyjna

województwo **wrocławskie**
gmina **Kostomłoty**

pow. **ŚRODA ŚL.**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

KOSTENBLUT

7. Przynależność administracyjna przed 1. VI. 1975 r.

województwo **wrocławskie**
powiat **Środa Śl.**

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym. - kat. w Kostomłotach
55 - 311 Kostomłoty

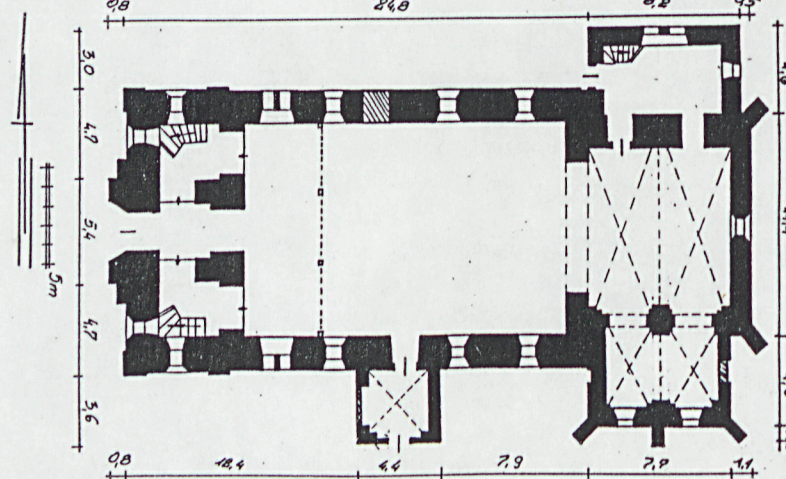
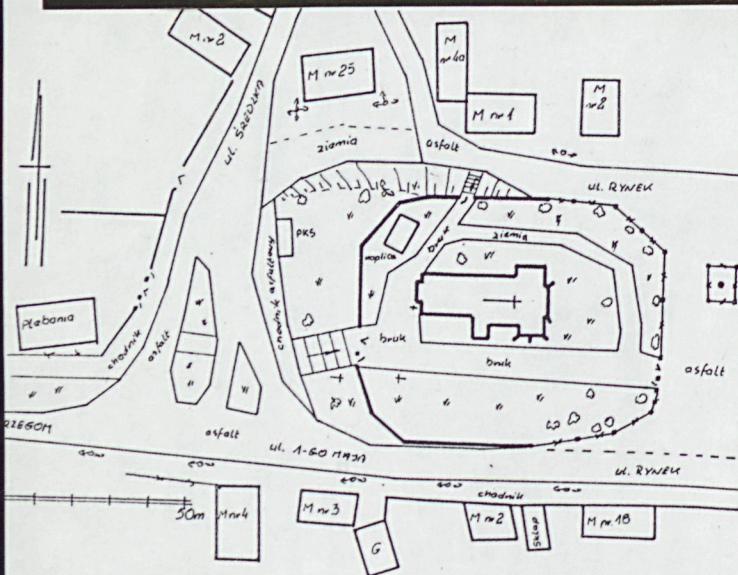
9. Użytkownik i jego adres

jak wyżej

10. Rejestr zabytków

Nr **1659** data **7. 05. 1966 r.**

A/1163/1659

Osada Kostomłoty po raz pierwszy wymieniona jest w 1149 r., jako należąca do klasztoru św. Wincentego we Wrocławiu. W 1 ćw. XIII w. uzyskała prawa miejskie. W 1750 r. miasto nadal jest własnością klasztoru. Wymieniony jest katolicki kościół parafialny.

W 1201 r. w Kostomłotach wzmiankowany jest kościół pw. Św. Godarda.

Obecny kościół, pw. Podwyższenia Krzyża Św., pochodzi z poł. XIV w. W 1585 r. dobudowano, od pd. pierwotną kruchtę, ob. kaplicę Grobu Pańskiego. W latach 1818 - 19 wzniesiono transept zachodni z wieżą i powiększono zakrystię.

Jest to budowla gotycka - w partii podstawowego kurpusu /nawa, prezbiterium, kaplica pd.wsch./, z renesansową kaplicą pd., przebudowana eklektycznie.

Obecnie prowadzone prace związane z wymianą tynków zewnętrznych odsłoniły mury budynku. Prostokątna nawa i węższe prezbiterium, zamknięte od wsch. prostą ścianą ujętą w skarpy narożne, oraz partia cokołowa wsch. części zakrystii wymurowane zostały z łupka. Możliwe jest, iż jest to pozostałość pierwotnego kościoła pw. Św. Godarda, wzmiankowanego w 1201 r. - hipoteza tego typu wymaga potwierdzenia szczegółowymi badaniami.

Takie dwuelementowe rozwiązanie z prostokątną nawą i prosto zamkniętym prezbiterium jest najbardziej typowe dla śląskiego wiejskiego budownictwa kościelnego w XIII w., występowało wcześniej i często powielane było później. Ponadto archaiczny sposób konstruowania murów z łupka, najprawdopodobniej luźno wrzuconego w szalunek i zalanego zaprawą wapienną, charakterystyczny jest również dla budowli starszych. Istnienie dwóch skarp przy ścianach prezbiterium sugeruje, iż w pierwotnej budowli istniało sklepienie. Obecne sklepienie prezbiterium pochodzi z XV w. /tak datowane są zworniki/. Analogiczny sposób wymurowania cokołu wsch. części obecnej zakrystii nasuwa przypuszczenie o istnieniu XIII - wiecznej zakrystii.

Otwory okienne nawy i prezbiterium mają kształt okien z poł. XIV w., na który to okres jest datowany kościół.

SYTUACJA

Miejscowość Kostomłoty znajduje się na zach. od Wrocławia, w odległości 1 km na pn. od drogi A 4 - od jej skrzyżowania z szosą ze Strzegomia.

W centralnym punkcie miasta, pośrodku Pl. Kościelnego usytuowany jest kościół parafialny. Ulokowany na terenie niewielkiego wzgórza z kulminacją w części pn.zach.; stoki porośnięte trawą, krzewami i drzewami.

Teren cmentarza przykościelnego otoczony jest wysokim, kamiennym murem, w części wsch. zastąpionym metalowym parkanem na ceglany cokole. Bramy, umieszczone w pd.zach. i pn. odcinku muru, poprzedzone są murowanymi schodami /schody pn. - jednobiegowe wąskie, zach. - szerokie, z cementowych podestów wylewanych bezpośrednio na zboczu/. Trzecia - furtka z prętów metalowych, znajduje się w pd.wsch. odcinku ogrodzenia.

Brama główna, pd.zach. - z furtką: w wysokim, prostokątnym odcinku muru, zwieńczonym schodkowym frontonem, przepruta jest szeroka, okragłoluczna arkada, zamykana dwuskrzydłową bramką z prętów metalowych oraz - arkada furtki, wykrojona w odcinek łuku. Brama pn.: węższa, zwieńczona schodkowym krenelażem, przepruta ostrołucznią arkadą; zamknięta dwuskrzydłową bramką z metalowych prętów. Obydwie bramy otynkowane.

Teren cmentarza przykościelnego przecina szeroka droga o zmiennej nawierzchni, obiegająca kościół i łącząca wszystkie bramy, ujęta w betonowe krawężniki. Odcinek od bramy pd.zach. do kościoła, wyłożony kostką granitową, rozwija się w niewielki plac przed fasadą. Wzdłuż pd. elewacji - droga żwirowa; wokół pn.wsch. części budynku - nawierzchnia ziemna; od bramy pn. do pd. zach. - nawierzchnia brukowa. Teren grzebalny zajmuje pd. część cmentarza przykościelnego; pozostały obszar porasta trawa.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

Ściany zewnętrzne: 1/. ściany nawy i prezbiterium, skarpy narożne prezbiterium oraz cokołowa partia wsch. części zakrystii - murowane z drobno łamanego łupka. Obecnie świeżo otynkowana pd. ściana nawy i dawna kruchta, ob. kaplica pd. - tynki gładkie. Po zach. stronie wschodniego okna pn. ściany nawy zachowany fragment kamiennej opaski i pas geometrycznego sgrafitta. Na osi przyziemia ściany pd. - kamienny portal. W pd. ścianie kaplicy - kamienny portal. 2/. ściany zakrystii oraz ściany prezbiterialnej kaplicy pd. i opinające ją skarpy - murowane z cegły; cokół części pd. - ceglany, otynkowany. 3/. transept zach., wraz z wieżową fasadą, murowany z cegły, otynkowany, żółto malowany - w dwóch odcieniach; cokół obrzucony zaprawą przygotowaną do tynkowania lub licowania płytami kamiennymi; pilastry, gzymsy - ceglane, tynkowane, oprofilowane w tynku, fryzy arkadkowe i pozostały detal - tynk. W wyremontowanej części zach. obróbki blacharskie cokołów i parapety okien - z blachy miedzianej.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 11000 m³</p>	<p>15. Powierzchnia zabudowy</p> <p>734 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Parafialny kościół katolicki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Katolicki kościół parafialny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W 1958 r. na zlecenie WKZ - skrócone rozpoznanie konserwatorsko-urbanistyczne osiedla /autor - M. Przyłęcki/, zaktualizowane w 1961 r. Kościół, poważnie uszkodzony w czasie działań wojennych w 1945 r., wstępnie zabezpieczony w 1957 r.</p> <p>1959 - 60 prace remontowe: wymiana pokrycia dachowego i nowa kolorystyka elewacji.</p> <p>Od 1997 r.: wymiana tynków zewnętrznych, nowe obróbki blacharskie, remont kaplicy pd.; remont w toku.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Dobry. Budynek w trakcie wymiany tynków zewnętrznych.</p> <p>Pionowe spękania pn. części wsch. ściany prezbiterium.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Bieżące remonty pod nadzorem konserwatorskim.</p>	

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)</p>	<p>24. Uwagi różne</p> <hr/> <p>25. Opracował</p> <table> <tr> <td>tekst</td><td>Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis</td></tr> <tr> <td>plany, rysunki</td><td>Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis</td></tr> <tr> <td>zdjęcia fotogr.</td><td>Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis</td></tr> <tr> <td colspan="2">miejsce przechowania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW Bożena Danielska Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego</td></tr> </table>	tekst	Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis	plany, rysunki	Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis	zdjęcia fotogr.	Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis	miejsce przechowania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW Bożena Danielska Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego	
tekst	Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis								
plany, rysunki	Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis								
zdjęcia fotogr.	Bożena Danielska, 15. VIII. 1998 r. imię, nazwisko, data, podpis								
miejsce przechowania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW Bożena Danielska Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego									
<p>22. Bibliografia</p> <p>H. Neuling „<i>Schlesiens ältere Kirchen und kirchliche Stiftungen nach ihren frühesten urkundlichen Erwähnungen</i>”, Breslau 1884, s. 54</p> <p>H. Lutsch „<i>Die Kunstdenkmäler der Landkreise des Reg. Bezirks Breslau</i>”, Breslau 1889 r., s. 471</p> <p>J. Jungnitz „<i>Visitationsberichte der Diocese Breslau. Archidiakonat Braeslau</i>” wyd. Jungnitz, T.1 Breslau 1902 r. s.107 - 8, 290, 293, 419</p> <p>H. Neuling „<i>Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen bis zum Ausgange des Mittelalters</i>”,s Breslau 1902, s. 136 - 137</p> <p>Kodeks Dyplomatyczny Śląska wyd. K. Maleczyński Wrocław 1951 - 1964, t. I , nr 25 i 103.</p> <p>W. Schulte „<i>Kostenblut. Eine rechtsgeschichtliche Untersuchung</i>” /w:/ Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens. Bd.47; 913, s.209 - 266</p> <p>T. Kozaczewski „<i>Wiejskie kościoły parafialne XIII w. na Śląsku / miejscowości H - O/</i>”, Prace Naukowe Inst.Historii Architektury Sztuki i Techniki Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1994 r., s.14.</p> <p>„<i>Prace konserwatorskie na terenie województwa wrocławskiego w latach 1945 - 1968</i>”. Ossolineum 1970 r., s. 121</p>	<p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>								
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)</p>	<p>27. Załączniki</p> <p>nr 1 - dalszy ciąg historii i opisu;</p> <p>nr 2 - dalszy ciąg opisu, spis wyposażenia;</p> <p>nr 3 - spis materiału fotograficznego, materiał fotograficzny;</p> <p>nr 4, 5 - materiał fotograficzny</p>								

1. Miejscowość

KOSTOMŁOTY

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dalszy ciąg historii i opisu**HISTORIA**

W XV w. powstała kaplica pd.wsch., przylegająca do pd. ściany prezbiterium. Prostokątna, jednokondygnacyjna, wysokością równa wysokości prezbiterium; wzniesiona z cegły, opięta ceglanymi, dwuuskowymi skarpami; wewnątrz nakryte dwoma prostokątnymi przęsłami sklepienia krzyżowo - żebrowego, z żebrami wykonanymi z ceglanych kształtek.

Ob. kaplica pd., pierwotna kruchta renesansowa wzniesiona została w 1585 r. /data w portalu/. Prawdopodobnie z tego też okresu pochodzą sgrafittowe dekoracje ściany zachowane fragmentarycznie w pn. elewacji nawy.

Ostatnim etapem była budowa zach. transeptu z wieżą: 1918-19 oraz rozbudowa zakrystii.

Kamienny mur cmentarza pochodzi z poł. XVII w.

MATERIAŁ KONSTRUKCJA TECHNIKA

Ściany wewnętrzne murowane, gładko otynkowane. W pn. ścianie prezbiterium kamienny portal do zakrystii. Ściany kruchty - w partii cokołowej licowane ceramicznymi dużymi współczesnymi kaflami: beżowymi, nakrapianymi. W kaplicy prezbiterialnej - służki ceglane, otynkowane, kwadratowe w przekroju poprzecznym. W kaplicy pd. - portal do kościoła kamienny, sfazowany.

Empora organowa dźwigana na drewnianych podciągach, osadzonych w zach. ścianie nawy i na dwóch drewnianych słupach; podniebie belkowe typu nagiego, krawędzie belek oprofilowane; w kruchcie podniebie empory deskowane; balustrada drewniana, pełna, płycinowo - ramowa.

Posadzki: 1/. w kruchcie i środkowej części nawy - ceramiczne: beżowe kwadratowe płytki zestawione po cztery w duże romby, konturowane płytkami brunatnymi; 2/. w zach. części nawy i wzdłuż ścian obwodowych - współczesne płytki ceramiczne. 3/. w kaplicy Grobu Pańskiego - ceramiczne, skośnie kanelowane, płytki; 4/. podłoga z desek na emporze organowej, na strychu i w zakrystii; 5/. w zach. części prezbiterium - podłoga z desek; w części wsch. - posadzka ceramiczna z szarych i granatowych kwadratowych płytek w układzie rombowym; za ołtarzem - kwadratowe płyty kamienne; 6/. w kaplicy prezbiterialnej ceramiczna posadzka z czarnych i białych kwadratowych płytek w układzie rombowym.

Schody: 1/. na emporę schody drewniane, zabiegowe, pełne policzkowo - krzywulcowe; 2/. na strych: drewniane, policzkowo-krzywulcowe, powrotne ze środkowym zakrętem, zakończone prostokątnym podestem; 3/. w zakrystii - zabiegowe, policzkowo - krzywulcowe.

Sklepienia: 1/. wiatrołap sklepiony odcinkiem ostrołucznej kolebki; 2/. w nawie strop fasetowy; 3/. w wieży stropy belkowe typu nagiego; 4/. w kaplicy pd. sklepienie kolebkowo - krzyżowe; 5/. w prezbiterium dwa przęsła sklepienia krzyżowo - żebrowego, ze zwornikami w kluczu, rozdzielone gurtami; żebra / nieznacznie wyciągnięte, oprofilowane - profile z drobnych wałków / , zworniki / płaskorzeźbione motywy roślinne / i gurt - kamienne; 6/. w kaplicy prezbiterialnej dwa krzyżowo - żebrowe przęsła, rozdzielone gurtami; żebra i gurt - z ceglanych, profilowanych kształtek; 7/. kruchta i przedsionki - strop drewniany z podsufitką deskowaną, malowaną; 8/ w zakrystii strop płaski.

Wkładkę założył: Bożena Danielska 15 VIII. 1998 r.
(imię, nazwisko i data)

Miejsce przechowywania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW Bożena Danielska

Więźba dachowa: nad nawą: płatwiowo - jętkowa z dwiema ścianami stolcowymi i trzema kondygnacjami jętek. Nad prezbiterium - wieszarowa, jednowieszakowa: w górnej części mnich związany z płatwią i jętkami; usztywniony z poprzeczną belką stopową za pomocą pary zastrzałów; belki stopowe leżą na podciągu - pod podłogą strychu.

Dachy: kryte ceramiczną karpiówką, podwójnie w koronkę. Dach wieży obity blachą miedzianą. Odprowadzenie wody z połaci dachowych - rynnami i rurami spustowymi na teren przy cokole budynku.

Okna: w większości smukłe, ostrołuczne okna, nieco zróżnicowane w wysokościach, na stałe osadzone w obokniach; metalowe, wielopodziałowe ramiaki z dużymi taflami prostokątnymi / część okien posiada górne kwatery z opalowego szkła żółtego /, lub szklone romboidalnie w ołowiu / część okien - szybki fakturalne, białe i żółte/.

Drzwi: zewnętrzne 1/. główne wejściowe: prostokątne, dwuskrzydłowe, płycinowo - kasetonowe, na zawiasach czopowych, osadzone w ościeżnicy drewnianej; dolna część nadświetła deskowana; w części górnej - ostrołucznej - przeszklona rozeta o drewnianej konstrukcji; 2/. drzwi do kaplicy pd.: okrągłoluczne, deskowo - listwowe, opierane pionowymi listwami, obwiedzione metalową taśmą, na zawiasach pasowych;

wewnętrzne: 1/ do kruchty z wiatrołapu: prostokątne, dwuskrzydłowe, płycinowo - ramowe, w 3/4 przeszklone; zwieńczone drewnianym nadprożem i prostokątnym przeszklonym nadświetlem; całość - w ościeżnicy drewnianej; 2/ do kaplicy pd.: prostokątne, dwuskrzydłowe, deskowo - listwowe, opierane pionowo listwami, na zawiasach pasowych; nadświetle półkoliste - krosnowe z promienistym układem szprosów; 3/. do zakrystii: prostokątne, deskowo - listwowe - zastrzałowe, opierane szerokimi pionowymi deskami.

RZUT

Budynek orientowany, wzniesiony na rzucie prostokąta, z węższym od nawy, prosto zamkniętym prezbiterium, ujętym między kaplicą pd. i zakrystią; obydwie części - prostokątne, tworzą pozorny transept wsch., wysunięty poza mury obwodowe korpusu kościoła. Prezbiterium i kaplica prezbiterialna - oskarpowane dwuuskokowymi skarpami narożnymi.

Zachodnią część budynku tworzy transept zach. z wieżą, nie wysunięty poza mury nawy. W przyziemiu wieży - prostokątna kruchta połączona z prostokątnymi przedsionkami, szeroko otwartymi do nawy, mieszczącymi schody na emporę organową i drugą kondygnację transeptu. Kruchta oraz przedsionki nakryte stropem płaskim.

Nawa prostokątna, wydłużona na osi wsch. - zach., od pd. otwarta do kapliczki pd. - pierwotnej kruchty, usytuowanej pośrodku ściany: na rzucie prostokąta, nakryte sklepieniem kolebkowo - krzyżowym. Nawa przykryta stropem fasetowym.

Prezbiterium wydzielone łukiem tarczy, prostokątne, prosto zamknięte od wsch., nakryte dwoma prostokątnymi przęsłami sklepienia krzyżowo - żebrowego, rozdzielonymi gurtami. Przęsła na osi poprzecznej.

Na pn. od prezbiterium - prostokątna zakrystia: jednoprzestrzenna, nakryta stropem płaskim. Na pd. - otwarta do prezbiterium kaplica na rzucie prostokąta, nakryta dwoma przęsłami sklepienia krzyżowo - żebrowego, rozdzielonymi gurtami.

BRYŁA

Mocno rozczłonkowany budynek, zróżnicowany w wysokościach. Mury korpusu - składającego się z nawy, prezbiterium, zakrystii i kaplicy prezbiterialnej - równe w wysokościach, nakryte dwuspadowymi dachami, tworzą krzyż łaciński o krótkim ramieniu wsch. Ściana wsch. prezbiterium, wysunięta przed mury kaplic jedynie ok. 1 m., ujęta jest w dwuuskokowe skarpy narożne. Podobne, dwuuskokowe skarpy obejmują ściany kaplicy prezbiterialnej.

Pośrodku pd. ściany nawy - aneks dawnej kruchty, ob. kaplica Grobu Pańskiego: jednokondygnacyjna, nakryta dwuspadowym dachem, osadzonym nieco poniżej gzymsu koronującego ściany nawy, osłoniętym kotarowym szczytem.

Zach. część budynku to dwukondygnacyjny transept / równy wysokością nawie/, podzielony na dwie części flankujące czterokondygnacyjną wieżę. Trzy dolne kondygnacje wieży - na rzucie prostokąta - nakryte dachem czterospadowym, czwarta kondygnacja - na rzucie ośmioboku, nakryta dachem spiczastym. Rozmieszczenie otworów okiennych w fasadzie wieży nie odpowiada ilości kondygnacji w jej wnętrzu. Ramiona transeptu nakryte dachami dwuspadowymi, osłoniętymi kotarowymi szczytami, ujętymi w prostopadłościennie sterczyny.

1. Miejsowość KOSTOMŁOTY	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) dalszy ciąg opisu
------------------------------------	---	--

FASADA

Fasadę tworzą dwukondygnacyjne elewacje zach. ramion transeptu ujmujące czterokondygnacyjną fasadę wieży. Analogicznie do fasady rozwiązane są elewacje szczytowe ramion transeptu i boczne wieży. Cały masyw zach. budynku obiega wysoki, gierowany cokół, zwieńczony uskokowym gzymsem parapetowym okien przyziemia. Gzymsy i parapety okien osłonięte są okapem z blachy miedzianej. Wszystkie okna i otwór drzwi wejściowych mają kształt wysokich ostrołuków umieszczonych w szeroko rozglifionych, schodkowo ukształtowanych węgarach.

Fasada rozwiązana jest symetrycznie. W przyziemiu wieży znajduje się, mocno wysunięty przed lico muru, wysoki portal, zwieńczeniem szczytu sięgający połowy wysokości drugiej kondygnacji ścian transeptu. Ostrołuczna arkada, mieszcząca prostokątne drzwi i ostrołuczne nadświetle, flankowana jest parą prostopadłościennych, płasko zakończonych filarów. Ostrołuk achiwołty wpisany jest w trójkątny szczyt, konturowany płaskim gzymsem, nakryty dwuspadowym daszkiem. Powyżej portalu, w dwóch kolejnych kondygnacjach wieży - bardzo wysokie smukłe okno. Nad namiotowym dachem wieńczącym dolne kondygnacje wieży - jej kondygnacja ośmioboczna, nakryta ośmiobocznym dachem spiczastym; artykułowana ostrołucznymi blendami i oknami.

Elewacje transeptu, przeprute dwiema kondygnacjami okien, ujęte w dwie kondygnacje lizen narożnych; lizeny piętra przedłużone są nad okap dachu w formie prostopadłościennych sterczyn.

Podziały poziome ścian przebiegają niezależnie od kondygnacji. Pierwszy gzyms przebiega na wysokości zwieńczenia szczytu portalu - w części środkowej i - w połowie wysokości okien drugiej kondygnacji - w elewacjach transeptu. Gzyms wieńczący ramiona transeptu znajduje pendant w gzymsie podokiennym wieży. Gzyms trzeciej kondygnacji wieży - w połowie smukłego okna pośrodku fasady - przebiega na wysokości kalenic dachów transeptu; stanowi równocześnie gzyms parapetowy okien w górnej kondygnacji bocznych elewacji wieży. Wszystkie gzymsy, również koronujący wieży - profilowane, poprzedzone fryzem arkadkowym.

Kolorystyka ścian ujednolicona, współgra z dekoracją architektoniczną: dolna kondygnacja - jaskrawo żółta, kondygnacje górne - pastelowo żółte. Prostopadłościenne filary piaskowo - żółte, lica zdobione pionowymi białymi pasami. Gzymsy, osłonięte blachą miedzianą, profilowane w tynku, białe malowane, podobnie węgary i arkadki fryzów.

ELEWACJE

Elewacja pn. nawy i zakrystii. Ściana nawy dwukondygnacyjna. Na osi przyziemia umieszczona ostrołuczna blenda w kamiennej opasce - pierwotnie drzwi boczne. Po jej bokach, w górnej części ściany - dwa wysokie ostrołuczne okna. W zach. części przyziemia - ostrołuczne male biforium. Partia cokolowa wyodrębniona uskokiem. Ściana pozbawiona tynków, przygotowana do tynkowania; murowana z drobno łamanego łupka zatopionego w zaprawie. Po prawej stronie wsch. okna zachowany pionowy pas sgrafitta i fragment prostokątnej, kamiennej opaski.

Ściana zakrystii: ceglana, na otynkowanym cokole, wyodrębnionym uskokiem. Dwukondygnacyjna: w przyziemiu dwa okna w kształcie stojącego prostokąta, na piętrze - trzy okna ostrołuczne; szczyt ślepy, z pozostałościami tynku.

Wkładkę założył: Bożena Danielska 15.VIII.1998 r.
(imię, nazwisko i data)

Miejsce przechowywania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW Bożena Danielska

Elewacja pd. nawy. Jednokondygnacyjna, pierwotnie pięcioosiowa, ob. oś środkowa zasłonięta murami i dachem kaplicy pd. Gładko otynkowana, częściowo pomalowana na białą, przepruta ostrołucznymi, wysokimi oknami, umieszczonymi w górnej części ściany; w przyziemiu części zach. - ostrołuczne małe biforium.

Kaplica pd. parterowa, gładko otynkowana; ściany zwieńczone profilowanym gzymsem. Pośrodku ściany pd. zachowane kamienne, obramienie okrągłolucznych drzwi: szeroka, płaska opaska pokryta inskrypcją z datą 1585. Szczyt kotarowy, schodkowy, składający się z segmentów w formie półlarkadowych płyt, dzielony pionowo i poziomo gzymсами, pogrubionymi w miejscach wiązań.

Elewacja pd. kaplicy pd.wsch. Jednokondygnacyjna ściana szczytowa ujęta w skarpy narożne i skarpę środkową. W przyziemiu - dwa ostrołuczne, wysokie okna; w trójkątnym szczycie - para małych ostrołucznych okienek. Obecnie ściana ceglana, pozbawiona tynków.

Elewacja wsch. składa się ze szczytowej elewacji prezbiterium i bocznych elewacji zakrystii i kaplicy pd.wsch. Wsch. elewacja prezbiterium, wysunięta ok. 1 m. przed lico skrzydeł, ujęta w dwuuskokowe skarpy narożne, jednoosiowa: w przyziemiu ostrołuczne okno, w szczycie, na osi okna - pionowy lufcik. Ściana i skarpy murowane z drobno łamanego łupka, w szczycie pozostałości tynków.

Ściana kaplicy pd. wsch. - z ostrołuczną blendą okienną - ceglana. Ściana zakrystii - ceglana, w części cokołowej - do ok. 1 m - łupki; w przyziemiu - prostokątne okno.

WNĘTRZA

Transept zach. Umieszczona w przyziemiu wieży, prostokątna kruchta przechodzi w boczne przedsionki zakończone zabiegowymi schodami na emporę organową i, w dalszym, wspólnym biegu - na wieżę. Wsch. ściana transeptu, stanowiąca zach. ścianę nawy, otwartą wysokimi arkadami - w pełnej wysokości ściany, ma formę dwóch potężnych filarów. Empora organowa, osadzona w zach. części nawy, powiększona została o część nad przyziemiem transeptu; pośrodku umieszczono potężny mechanizm organów, częściowo zawieszony nad kruchtą, dzielący zach. partię empory na dwie części.

Nawa główna: prostokątne, jednoprzestrzenne wnętrze o gładkich ścianach zwieńczonych profilowanym gzymsem wydzielającym fasetę stropu.

Prezbiterium otwiera się na nawę ostrołukiem tęczy. Jest prostokątne, nieco węższe od nawy, nakryte dwoma poprzecznymi przesłami sklepienia krzyżowo - żebrowego, ze zwornikami w kluczu, rozdzielonymi gurtem; wykrój żeber i gurtu ostrołuczny. Pd. ściana prezbiterium otwiera się dwiema ostrołucznymi arkadami do kaplicy pd. Ściana pn. dwukondygnacyjna: w przyziemiu - dwoje prostokątnych drzwi; na piętrze, w tarczach podsklepiennych - dwie niskie, ostrołuczne arkady o profilowanych krawędziach. Zach. drzwi do zakrystii ujęte są w prostokątny, kamienny portal z walkiem w nadprożu.

Kaplica pd.wsch. - wysokie wnętrze nakryte dwoma poprzecznymi przesłami sklepienia krzyżowo - żebrowego, rozdzielonymi gurtem. Żebra i gurt - z ceglanych, profilowanych kształtek - spływają na, kwadratowe w przekroju, słupki zwieńczone profilowanymi kapitelikami, umieszczone w narożach ścian. Ściany obwodowe ukształtowane w ostrołuczne arkadowe blendy, oprofilowane wzdłuż krawędzi.

INSTALACJE: elektryczna, odgromowa

WYPOSAŻENIE:

1. Ołtarz główny i boczne oraz ambona - drewno polichromowane, barok, pocz. XVIII w.
2. Chrzcielnica - marmur, drewno, barok, pocz. XVIII w.
3. Dwie kąpielnice - marmur, barok, XVIII w.
4. Stacje drogi krzyżowej - olej na płótnie, barok, koniec XVIII w.

1. Miejscowość

KOSTOMŁOTY

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

spis materiału fotograficznego, materiał fotograficzny**SPIS MATERIAŁU FOTOGRAFICZNEGO**

1. Widok ogólny kościoła od strony zach.
2. Widok kościoła od pd.zach.
3. Fasada - widok od pd.zach.
4. Portal w fasadzie
5. Transept zach. z wieżą - widok od pd.wsch.
6. Transept zach. z wieżą - widok od pn.wsch.
7. Widok kościoła od pd.wsch.; pośrodku ściany nawy - renesansowa kruchta, ob. Kaplica Grobu Pańskiego
8. Pn. ściana zakrystii i nawy - widok od pn.wsch.
9. Wsch. część kościoła - widok od pd.wsch.; na pierwszym planie kaplica prezbiterialna - pd.wsch. i wsch. ściana prezbiterium
10. Prezbiterium i zakrystia - widok od pn.wsch.
11. Kamienny portal w pn. ścianie nawy
12. Fragmenty sgrafitta i opaski okiennej na pn. ścianie nawy
13. Renesansowy portal kruchty, ob. Kaplicy Grobu Pańskiego
14. Widok wnętrza kościoła od strony wejścia
15. Nawa kościoła - widok od wsch.
16. Wejście do Kaplicy Grobu Pańskiego - w pd. ścianie nawy.
17. Sklepienie prezbiterium - widok od pd.zach.
18. Portal drzwi do zakrystii - pn. ściana prezbiterium.
19. Krzyżowo - żebrowe sklepienie kaplicy pd.wsch.
20. Główna, pd.zach. brama na teren cmentarza przykościelnego - widok od zach.
21. Brama pn. - widok od pn.

4

Wkładkę założył: Bożena Danielska 15. VIII. 1998 r.
(imię, nazwisko i data)

Miejsce przechowywania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW Bożena Danielska

3

4

5

6

1. Miejscowość

KOSTOMŁOTY

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

materiał fotograficzny

2

10

8

9

1. Miejscowość

KOSTOMŁOTY

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

materiał fotograficzny

19

18

15

Wkładkę założył: Bożena Danielska 15.VIII. 1998 r.
(imię, nazwisko i data)

Miejsce przechowywania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW Bożena Danielska

16

20

21